

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

GEOGRAFIJA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

GEO.53.HR.R.K1.48

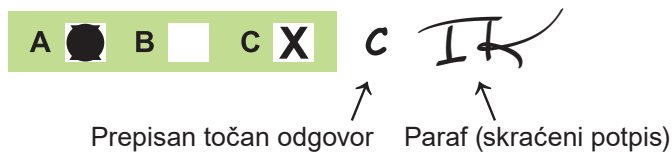

53340

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 48 stranica, od toga 3 prazne.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

1. Pozorno pročitajte priloženi tekst.

Iskorijeniti siromaštvo svuda i u svim oblicima, iskorijeniti glad, osigurati hranu i poboljšati ishranu te promovirati održivu poljoprivredu, postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke, osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve i još 13 ciljeva usvojila je međunarodna organizacija kako bi se do kraja ovoga desetljeća riješili neki od gorućih problema suvremenoga svijeta.

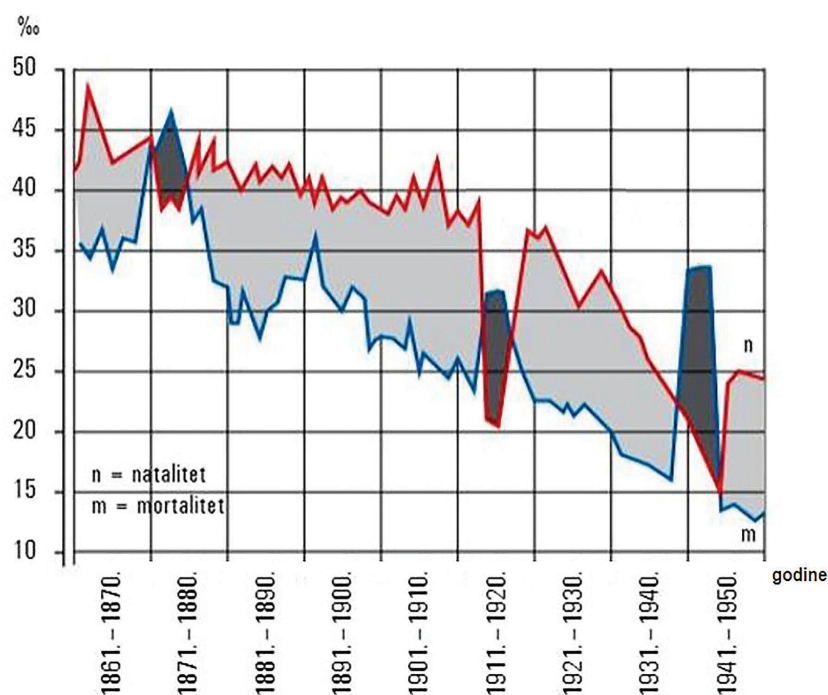
Koje je ime organizacije koja je usvojila te ciljeve i zalaže se za njihovo ostvarivanje?

- A. Europska unija
- B. Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
- C. Svjetska banka
- D. Ujedinjeni narodi

(1 bod)

2. Pozorno promotrite priloženi dijagram.

Dijagram prikazuje stope rodnosti i smrtnosti u Hrvatskoj od 1861. do 1950. godine.

U kojemu je razdoblju započela demografska tranzicija u Hrvatskoj?

- A. od 1861. do 1870. godine
- B. od 1881. do 1890. godine
- C. od 1901. do 1910. godine
- D. od 1921. do 1930. godine

(1 bod)

Geografija

---

3. Pozorno promotrite priloženu fotografiju.

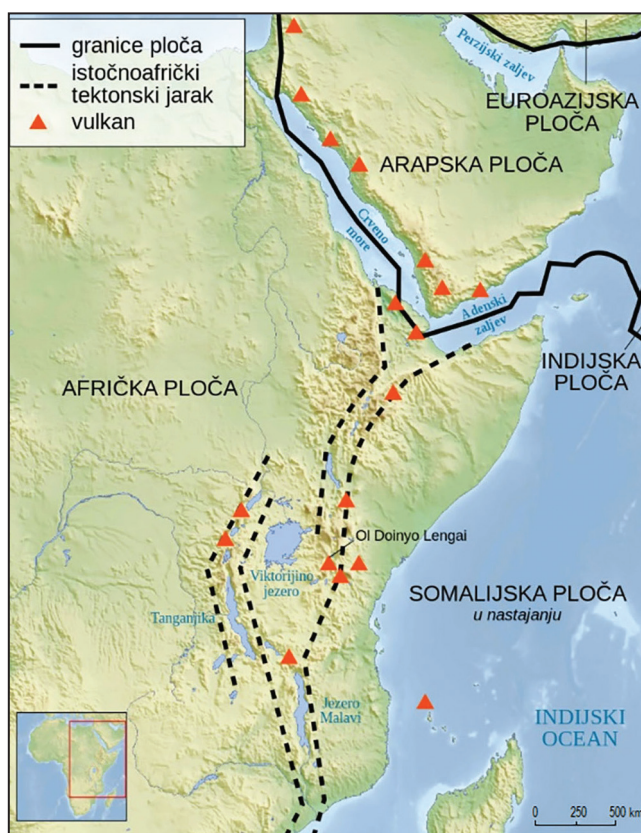
Fotografija prikazuje poznatu turističku atrakciju u Republici Irskoj.

Kojoj skupini stijena pripadaju stijene na fotografiji?

- A. biogenim
- B. klastičnim
- C. magmatskim
- D. metamorfnim

(1 bod)

4. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

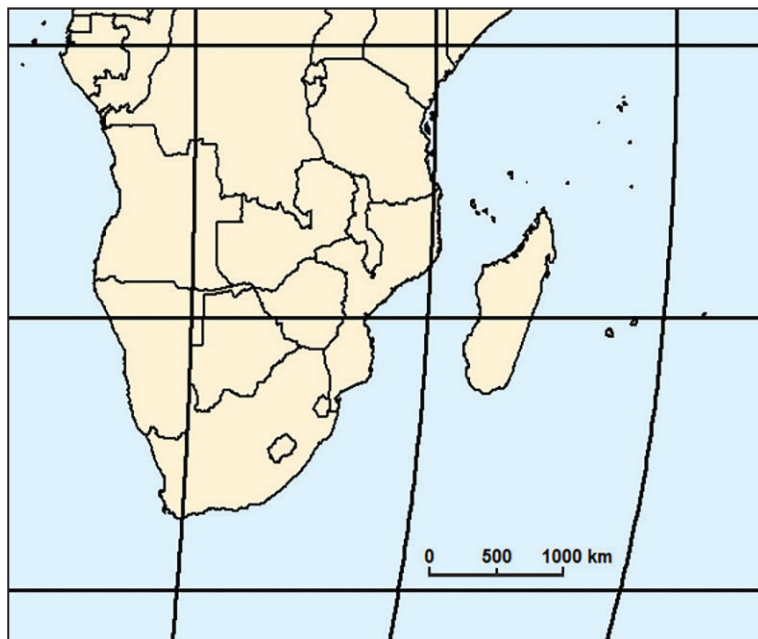
U kojemu je geološkom razdoblju počelo oblikovanje tektonskoga jarka vidljivoga na geografskoj karti?

- A. u kambriju
- B. u paleogenu
- C. u permu
- D. u pretkambriju

(1 bod)

Geografija

5. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Kojemu tipu otoka pripada najveći otok prikazan na geografskoj karti?

- A. kontinentskim
- B. koraljnim
- C. prudnim
- D. vulkanskim

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte priloženi tekst.

Tropski cikloni nastaju iz oluja nad toplim oceanima u tropskim geografskim širinama na rubovima subtropskih maksimuma. Tropski cikloni premještaju se prema zapadu i kada naiđu na kopno, uzrokuju veliku štetu na obalama.

Koje od navedenih područja na svojim istočnim obalama najrjeđe doživi prolazak tropskoga ciklona?

- A. Afrika
- B. Australija
- C. Euroazija
- D. Južna Amerika

(1 bod)

7. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Kojim je brojem na geografskoj karti označena država u kojoj je Greta Thunberg započela svoj štrajk za klimu te se tako prometnula u jednu od najpoznatijih svjetskih klimatskih aktivistica?

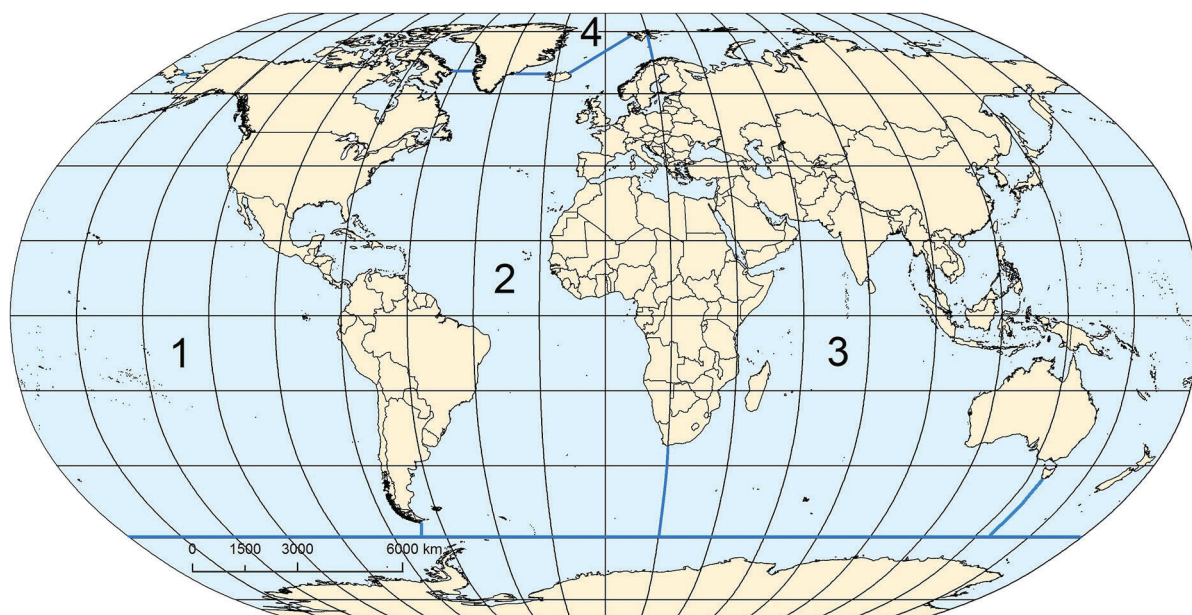
- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

Geografija

8. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

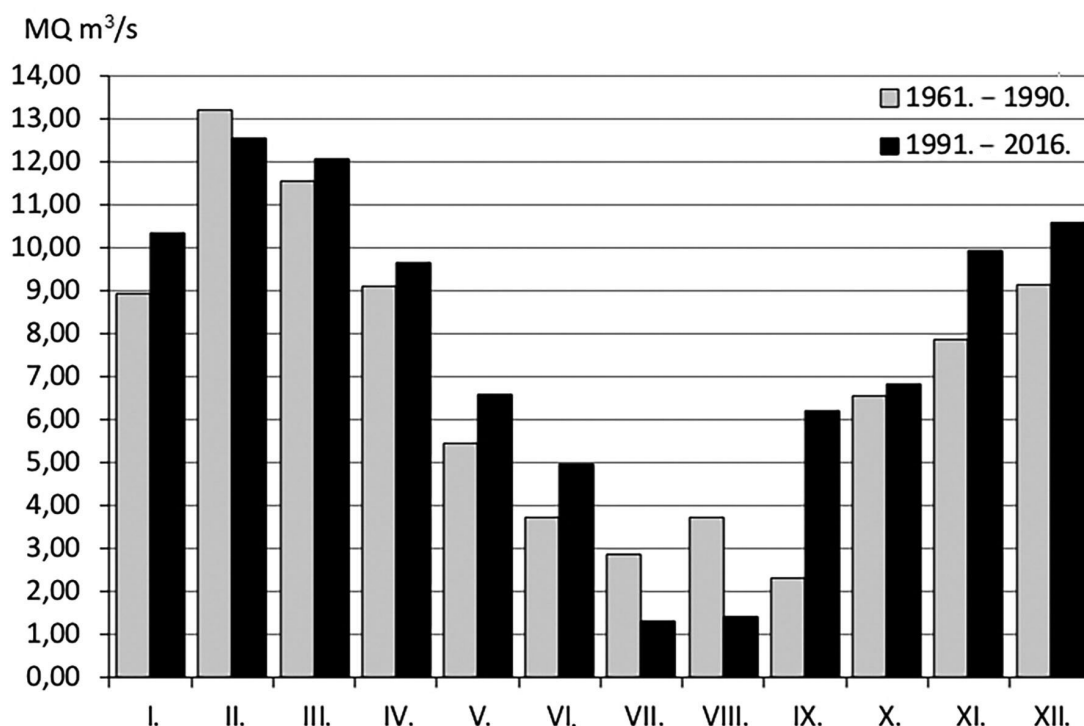

Kojim je brojem označen ocean iz kojega se sa sjeveroistoka uplovljava u Panamski kanal?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

9. Pozorno promotrite priloženi dijagram.

Dijagram prikazuje protočne režime rijeke Ilove na postaji Veliko Vukovje.

Koji je naziv protočnoga režima rijeke Ilove od 1991. do 2016. godine?

- A. alpski snježno-kišni
- B. dinarski kišno-snježni
- C. panonski kišno-snježni
- D. panonski kišni

(1 bod)

10. Pozorno promotrite priloženu tablicu.

Tab. 1. Udio zaposlenih prema sektorima djelatnosti u Africi 2018. godine

Naziv sektora	Udio (%)
primarni	53,2
sekundarni	13,5
tercijarni	33,3

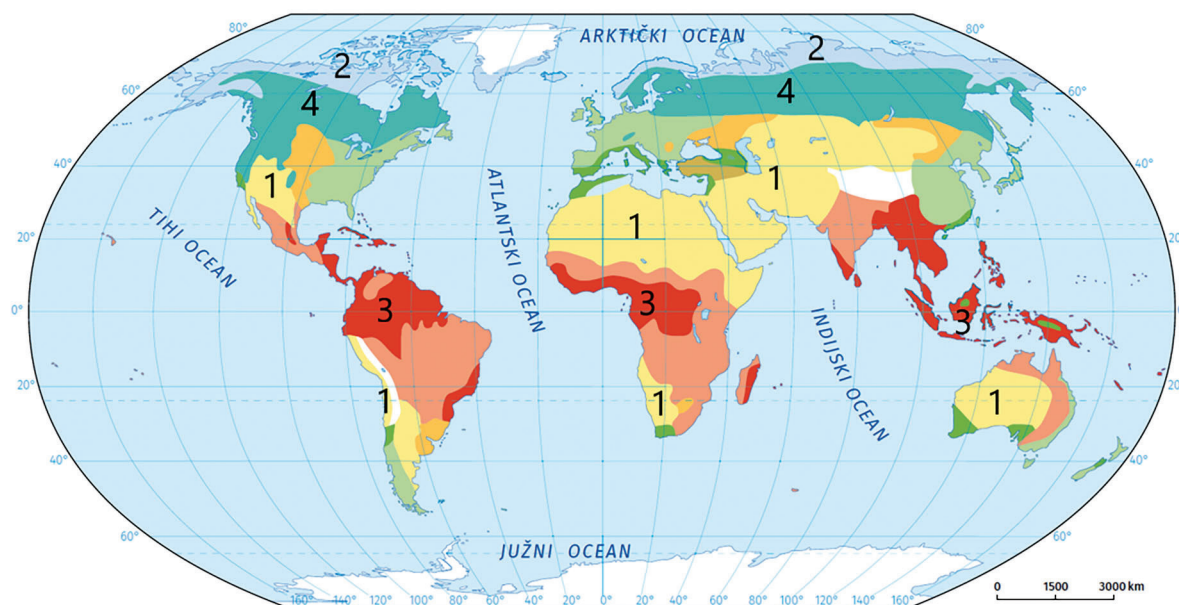
Koji je naziv društva u koje ubrajamo stanovništvo Afrike prema podacima iz tablice?

- A. agrarno
- B. industrijsko
- C. informatičko
- D. tercijarno

(1 bod)

11. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

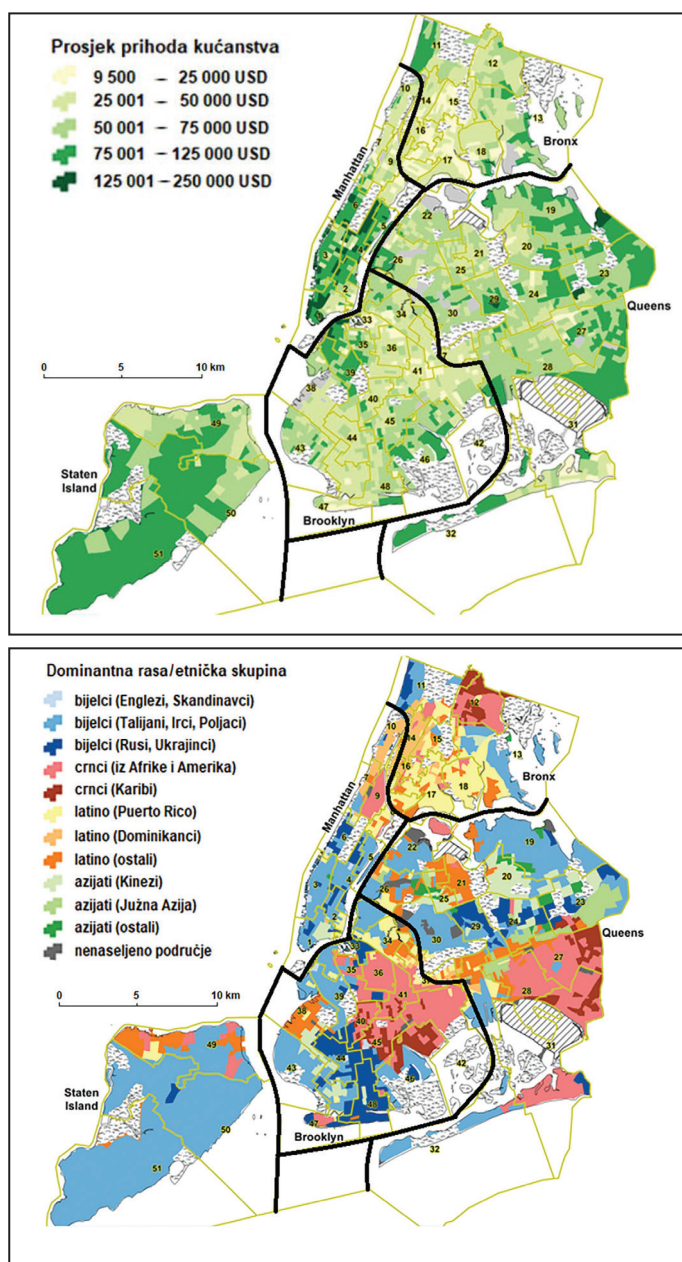
Koji je glavni razlog slabije naseljenosti područja označenoga na geografskoj karti brojem 4?

- A. dostupnost pitke vode
- B. kvaliteta prometnica
- C. obilježja klime
- D. onečišćenost okoliša

(1 bod)

Geografija

12. Pozorno promotrite priložene geografske karte.

Koja od navedenih skupina stanovništva, uz afroameričku, prevladava u distriktima New Yorka s najnižim prihodima?

- A. azijska
- B. istočnoeuropska
- C. latinoamerička
- D. zapadnoeuropska

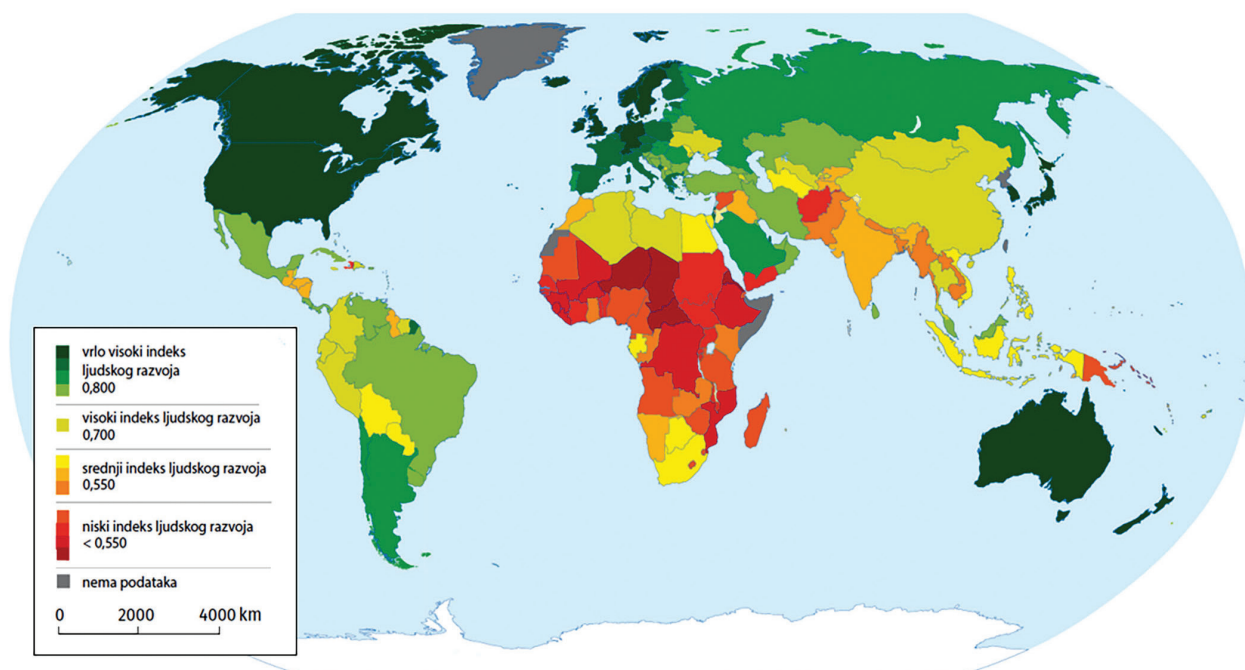
(1 bod)

13. Koji je raspored sektora djelatnosti karakterističan za prvu fazu industrijskoga društva u Njemačkoj?

- A. III – II – I
- B. I – III – II
- C. II – III – I
- D. II – I – III

(1 bod)

14. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Koja od navedenih država ima najslabiju zdravstvenu skrb?

- A. Argentina
- B. Indonezija
- C. Kuba
- D. Mali

(1 bod)

15. Pozorno promotrite priloženu tablicu.

Tab. 2. Projekcije proizvodnje električne energije u NU1 scenariju* za odabrane načine proizvodnje električne energije u Republici Hrvatskoj 2030. i 2050. godine

Način proizvodnje električne energije	2030. u GWh	2050. u GWh
Termoelektrane	799,5	1 951,9
Sunčane elektrane	1 013,3	3 624,4
Vjetroelektrane	3 548,8	7 858,9
Hidroelektrane	7 319,2	8 244,3
Ukupno	16 637,9	25 546,7

***Scenarij postupne tranzicije NU1** dimenzioniran je tako da se ispune ciljevi smanjenja emisije u okviru interne sheme obveza EU i s tim u vezi ciljeva Pariškoga sporazuma da se porast temperature održi unutar 2 °C, a po mogućnosti i unutar 1,5 °C. Udio obnovljivih izvora energije u 2030. godini prema ovome scenariju jest 36,4 %, a u 2050. godini mogao bi biti 53,2 %. NU1 scenarijem smanjuje se emisija stakleničkih plinova za 33,5 % u 2030. godini i 56,8 % u 2050. godini u odnosu na 1990. godinu.

Koja od navedenih tvrdnja ima uporište u tablici?

- A. Najveći udio u proizvodnji električne energije 2050. godine imat će vjetroelektrane.
- B. Od 2030. do 2050. godine udvostručit će se ukupna proizvodnja električne energije.
- C. Od 2030. do 2050. godine smanjit će se udio termoelektrana u proizvodnji električne energije.
- D. Najveći relativni porast proizvodnje električne energije od 2030. do 2050. godine ostvarit će sunčane elektrane.

(1 bod)

16. Pozorno promotrite priloženu fotografiju.

Koje je ime svemirske misije kojom su trojica prikazanih astronauta 1969. godine ostvarili zajednički pothvat, jedan od najvećih u istraživanju svemira?

- A. Apollo IX
- B. Apollo X
- C. Apollo XI
- D. Apollo XII

(1 bod)

Geografija

---

17. Pozorno pročitajte priloženi tekst.

„Kategorija X obuhvaća područja izdvojena zbog zaštite biološke raznolikosti i/ili geoloških i geomorfoloških vrijednosti gdje su posjećivanje, korištenje prostora i drugi utjecaji na prostor strogo kontrolirani i ograničeni.”

Koji je naziv kategorije upravljanja zaštićenim prirodnim područjima prema IUCN-u opisane u tekstu?

- A. područje divljine
- B. prirodni spomenik ili obilježje
- C. strogi rezervat prirode
- D. zaštićeni kopneno-morski krajobraz

(1 bod)

18. Pozorno promotrite grafički prilog.

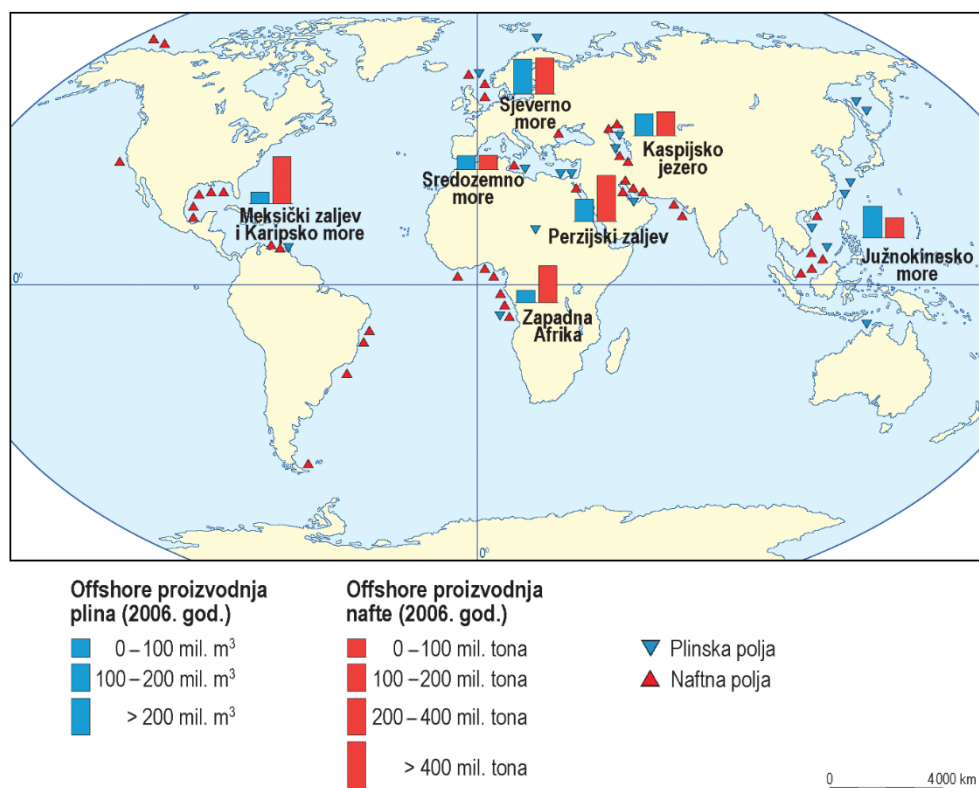

Koji nacionalni park Republike Hrvatske ima prikazani logotip?

- A. NP *Paklenica*
- B. NP *Plitvička jezera*
- C. NP *Risnjak*
- D. NP *Sjeverni Velebit*

(1 bod)

19. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

U kojemu se od navedenih područja proizvodi dvostruko više nafte nego plina?

- A. u Južnokineskom moru
- B. u Kaspijskom jezeru
- C. u Perzijskom zaljevu
- D. u Sjevernom moru

(1 bod)

Geografija

---

20. Pozorno promotrite priloženu fotografiju.

Koja je vrsta tla prikazana na fotografiji?

- A. aluvijalna tla
- B. podzol
- C. skeletna tla
- D. smeđa šumska tla

(1 bod)

21. Koji od navedenih primjera primjene suvremenih tehnologija u proizvodnji hrane najmanje negativno utječe na ljudsko zdravlje?

- A. navodnjavanje
- B. primjena pesticida
- C. upotreba antibiotika
- D. upotreba hormona

(1 bod)

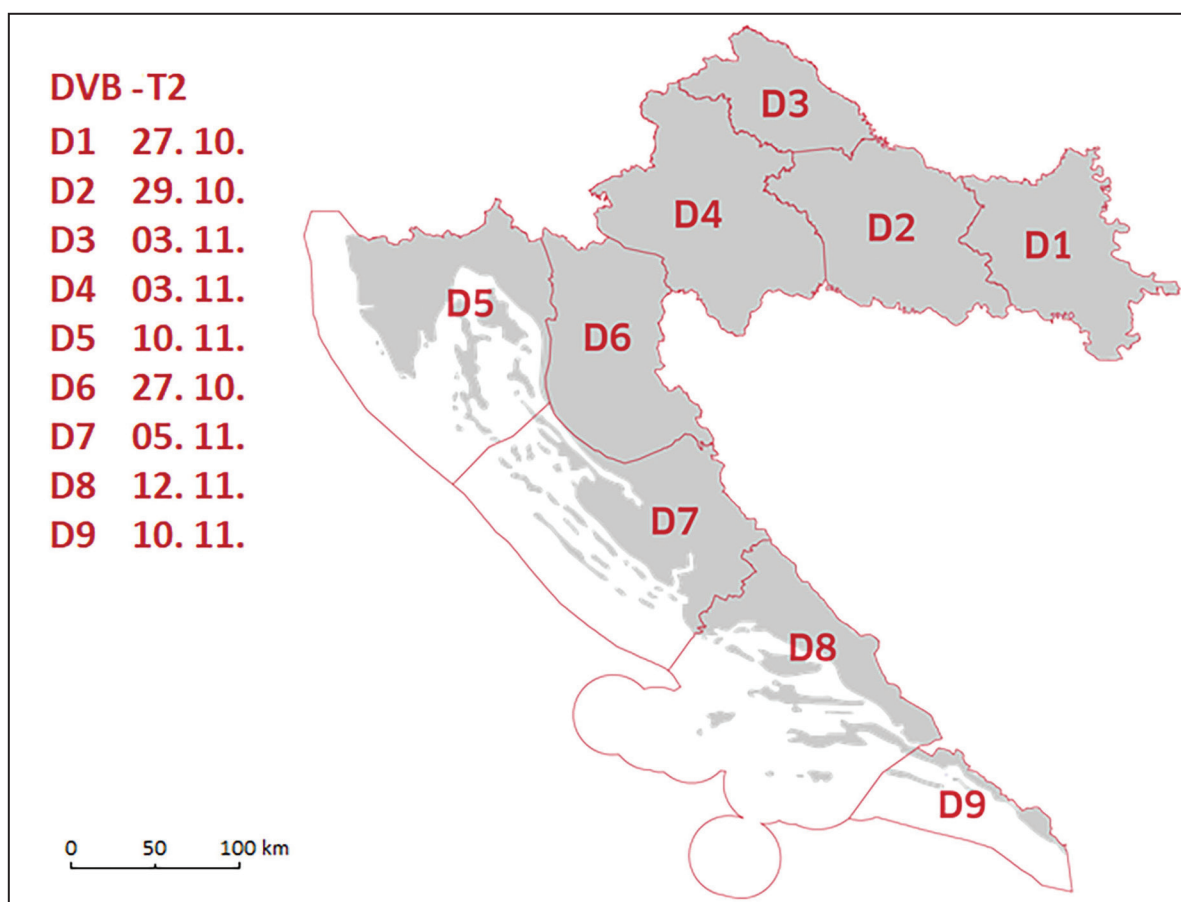
II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, slovom ili brojem) ili dopunite rečenicu, kartu odnosno tablicu upisivanjem sadržaja koji nedostaje ili odgovorite najmanje jednom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

22. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu koja prikazuje datume prelaska na DVB-T2 signal 2020. godine.

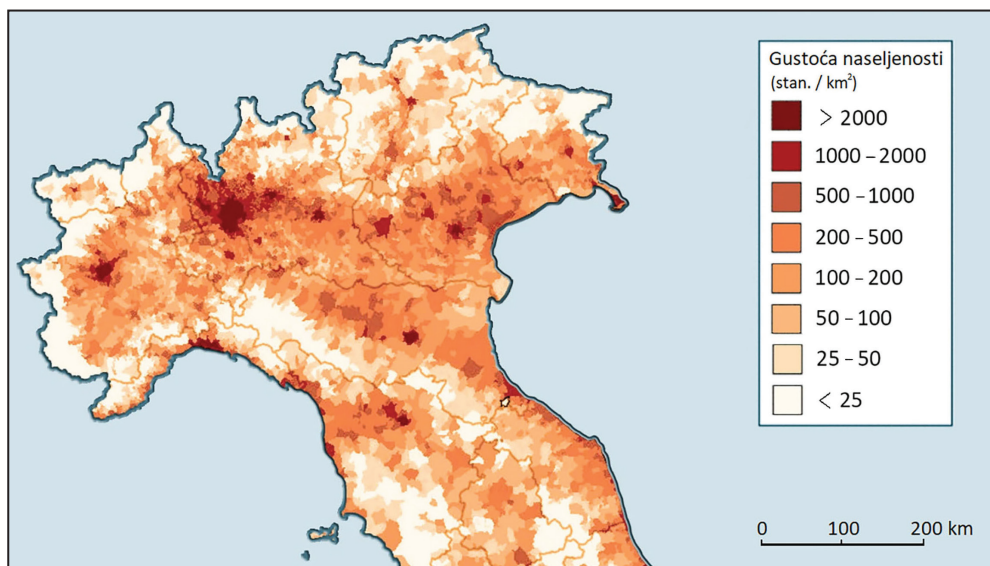
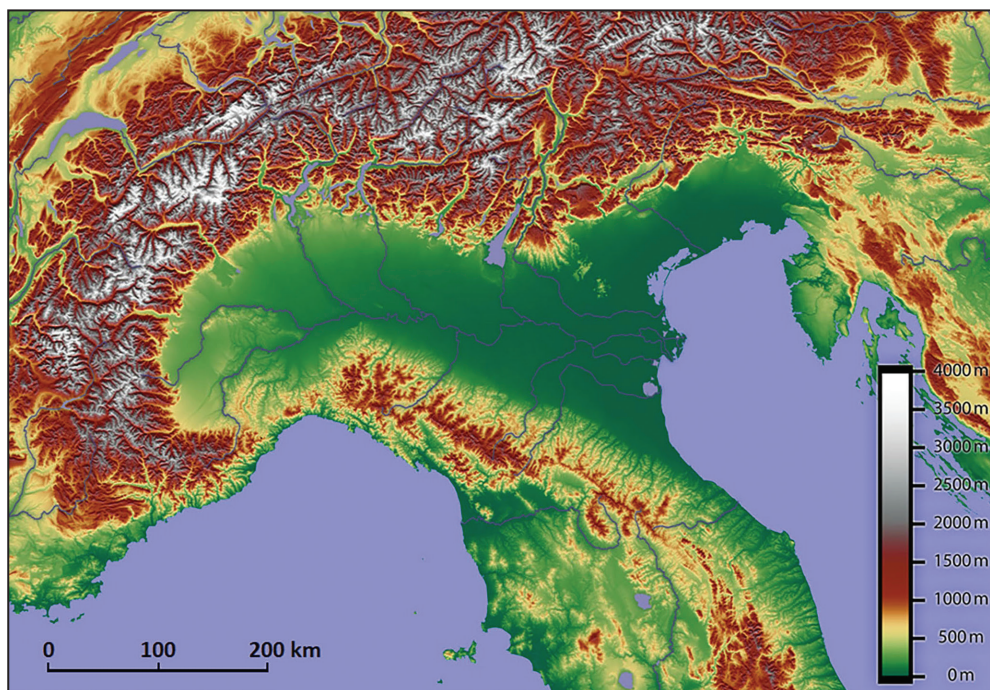

Koji je naziv za vrstu kulturne regije vidljivu na geografskoj karti?

(1 bod)

Geografija

23. Pozorno promotrite priložene geografske karte.

Objasnite jednom rečenicom utjecaj reljefa na naseljenost.

(1 bod)

24. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

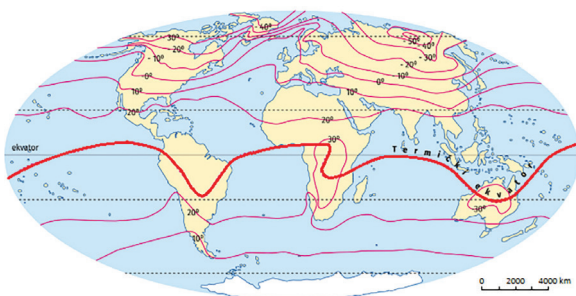
Kontinentski pličak (šelf) uobičajeno je širok, a kontinentska strmina prelazi u kontinentsko podnožje oblikovano sedimentacijom.

Koji je naziv prikazanoga i opisanoga tipa kontinenteskoga ruba?

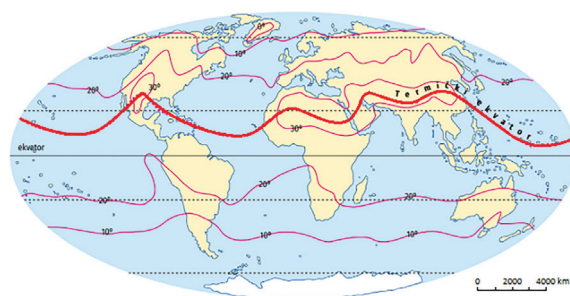
(1 bod)

Geografija

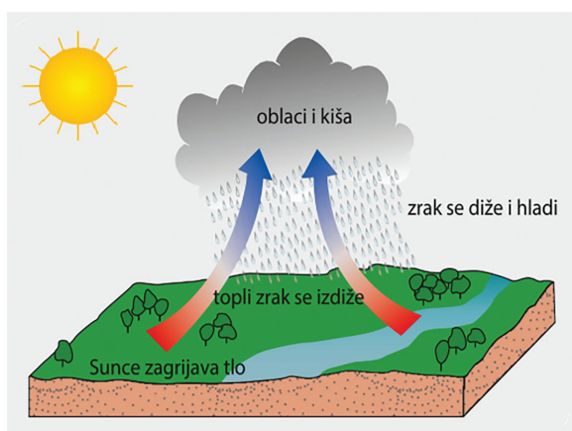
25. Pozorno promotrite grafičke priloge.

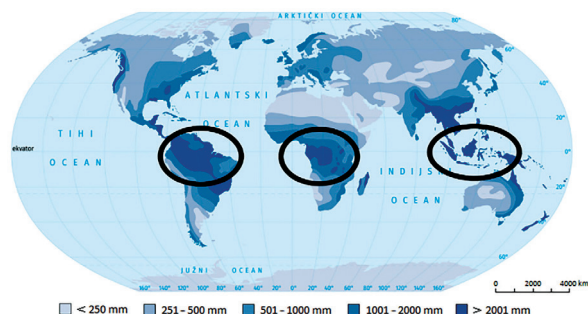
1

2

3

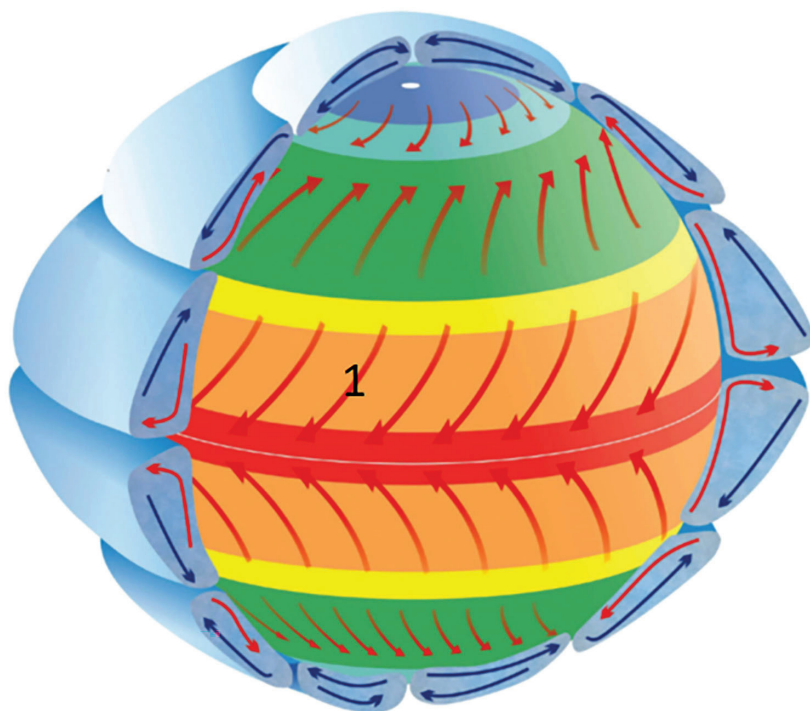
4

Na prvome grafičkom prilogu označenome brojem **1** prikazana je prosječna siječanjska temperatura zraka. Na drugome grafičkom prilogu označenome brojem **2** prikazana je prosječna srpanjska temperatura zraka. Na trećemu grafičkom prilogu označenome brojem **3** prikazan je jedan od načina nastanka padalina, a na četvrtome označenome brojem **4** prosječna godišnja količina padalina.

Objasnite jednom rečenicom povezanost temperature zraka s nastankom i količinom padalina na zaokruženim područjima četvrtoga grafičkog priloga.

(1 bod)

26. Pozorno promotrite priloženi crtež.

Objasnite jednom rečenicom nastanak planetarnih vjetrova označenih brojem 1 na crtežu.

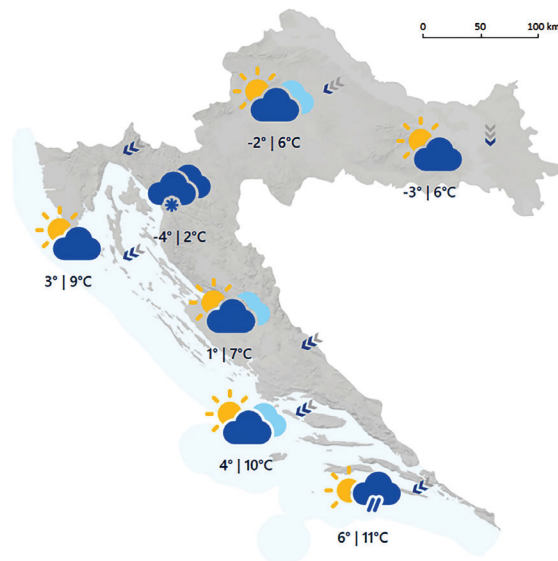
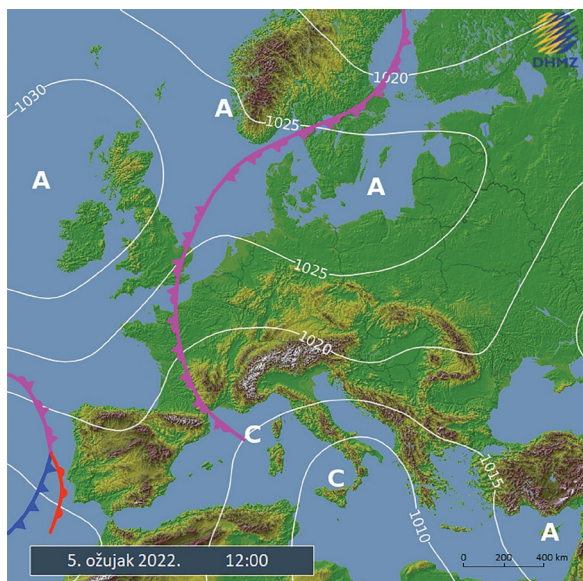

(1 bod)

Geografija

27. Pozorno promotrite priložene geografske karte.

Objasnite jednom rečenicom smjer i uzroke strujanja zraka nad Republikom Hrvatskom prema stanju prikazanome na geografskim kartama.

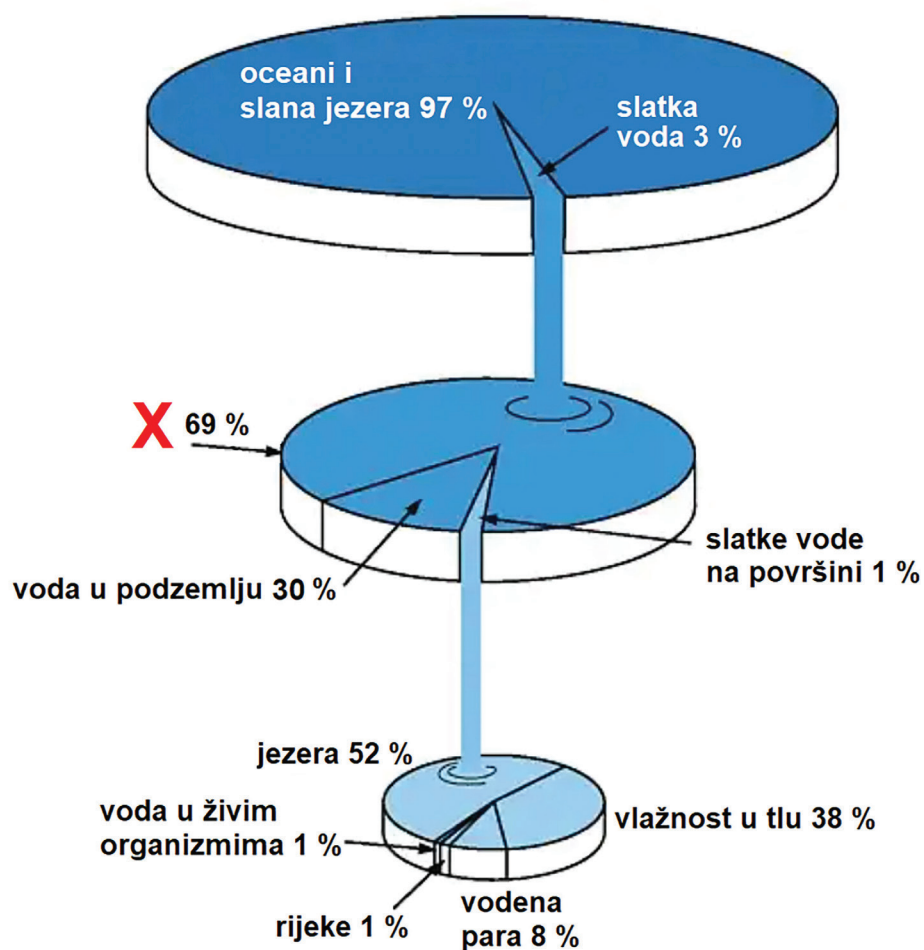

(1 bod)

28. Pozorno promotrite grafički prilog.

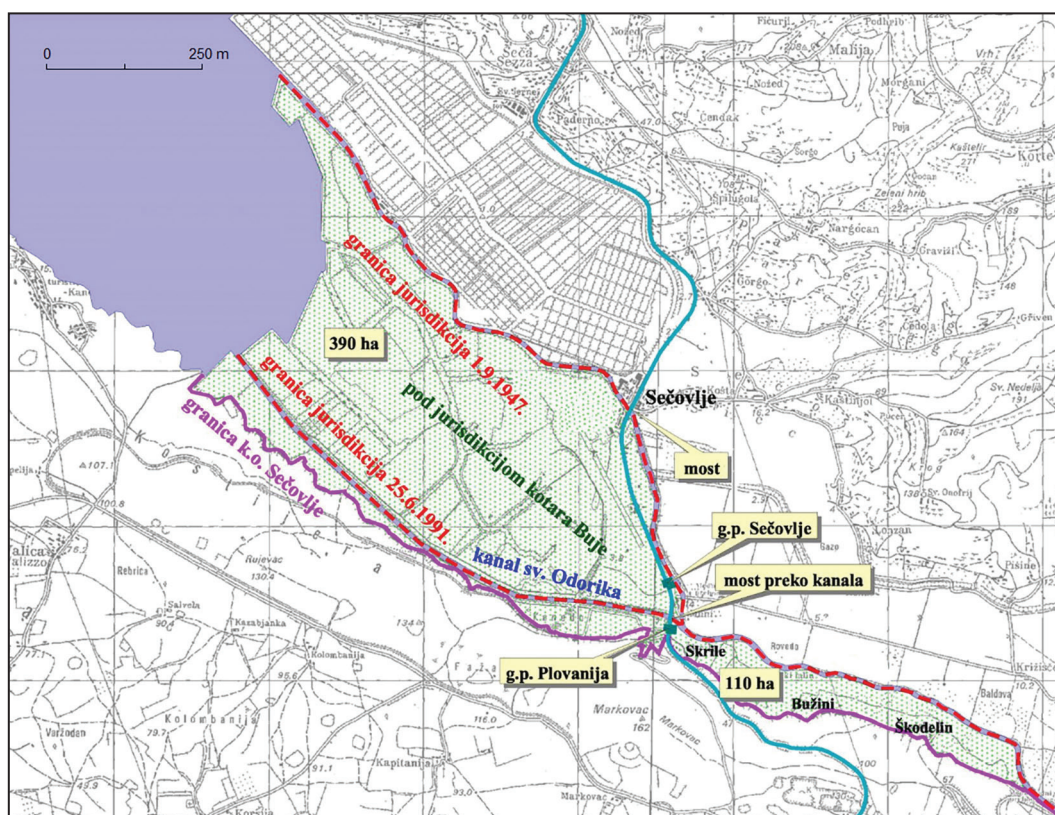

U kojemu se agregacijskom stanju nalazi voda označena znakom **X** na grafičkom prilogu?

(1 bod)

Geografija

29. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

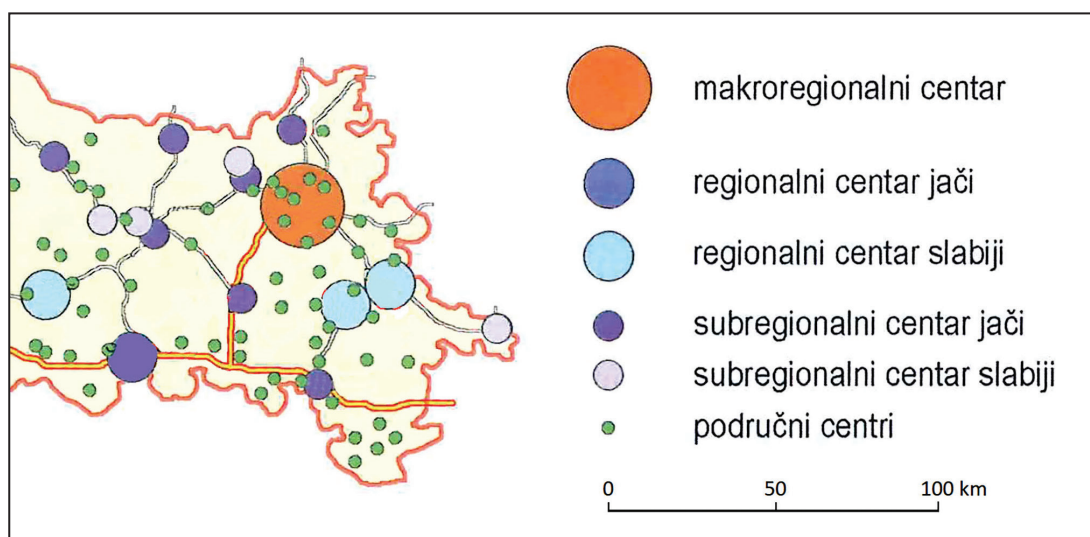

Koje je ime prikazane rijeke oko čijega se toka vodi granični spor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije?

(1 bod)

30. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Koje je ime najzapadnijega slabijeg regionalnog centra na geografskoj karti?

(1 bod)

31. Pozorno promotrite priloženu tablicu i geografsku kartu te pročitajte priloženi tekst.

Tab. 3. Indeks vitalnosti Republike Hrvatske od 2014. do 2019. godine po županijama

ŽUPANIJA		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
1.	Zagrebačka županija	85,9	73,5	80,6	75,7	76,7	78,8
2.	Krapinsko-zagorska županija	61,7	56,2	57,3	57,9	58,2	60,0
3.	Sisačko-moslavačka županija	56,7	48,5	56,7	50,4	48,3	50,1
4.	Karlovačka županija	50,5	47,0	55,1	50,6	49,8	50,9
5.	Varaždinska županija	69,7	61,5	68,8	62,1	65,9	64,5
6.	Koprivničko-križevačka županija	67,3	62,1	60,8	60,2	64,9	64,5
7.	Bjelovarsko-bilogorska županija	63,1	53,7	57,8	54,4	60,2	62,2
8.	Primorsko-goranska županija	67,1	61,9	63,3	54,6	56,4	54,9
9.	Ličko-senjska županija	41,9	42,0	44,1	44,1	42,7	42,4
10.	Virovitičko-podravska županija	64,4	61,2	61,9	55,5	63,9	55,2
11.	Požeško-slavonska županija	70,2	59,1	62,5	60,8	59,1	57,7
12.	Brodsko-posavska županija	72,2	61,8	64,1	63,6	59,5	60,0
13.	Zadarska županija	84,6	75,7	80,6	71,0	77,4	79,6
14.	Osječko-baranjska županija	68,1	62,1	62,9	61,0	60,2	57,7
15.	Šibensko-kninska županija	62,5	51,4	52,4	50,0	54,0	55,3
16.	Vukovarsko-srijemska županija	72,7	59,9	62,2	55,1	56,0	59,0
17.	Splitsko-dalmatinska županija	92,8	79,8	84,0	78,2	83,7	82,8
18.	Istarska županija	81,4	70,5	70,9	68,3	70,4	65,9
19.	Dubrovačko-neretvanska županija	103,8	95,6	93,5	87,6	90,2	92,8
20.	Međimurska županija	100,5	94,9	101,2	90,3	97,6	92,0
21.	Grad Zagreb	101,1	91,1	95,2	91,5	91,1	90,9
Republika Hrvatska		77,8	69,2	72,8	68,4	70,1	69,8

(crveno: 3 najmanja vitalna indeksa, zeleno: 3 najveća vitalna indeksa)

U tablici su prikazani indeksi vitalnosti u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2019. godine. Pojedine jedinice regionalne samouprave imale su u promatranome razdoblju kontinuirano pozitivan indeks vitalnosti, dok su neke u pojedinim godinama bile ispod prosjeka Republike Hrvatske. Geografska karta prikazuje jedinice regionalne samouprave prema indeksu razvijenosti 2017. godine.

- I. skupina (druga polovina ispodprosječno rangiranih JP(R)S)
- II. skupina (prva polovina ispodprosječno rangiranih JP(R)S)
- III. skupina (druga polovina iznadprosječno rangiranih JP(R)S)
- IV. skupina (prva polovina iznadprosječno rangiranih JP(R)S)

Koje dvije jedinice regionalne samouprave s obzirom na stupanj razvijenosti imaju najviši indeks razvijenosti i kontinuirano im je indeks vitalnosti među trima najvećima?

(1 bod)

Geografija

32. Pozorno promotrite priložene fotografije.

1

2

3

4

Kojim je brojem označena fotografija angloameričkoga grada?

Objasnite jednom rečenicom po čemu se angloamerički grad razlikuje od drugih prikazanih kulturno-genetskih tipova gradova.

(1 bod)

33. Pozorno promotrite priloženu tablicu.

Tab. 4. Turistički dolasci i noćenja u Zagrebu i Poreču 2019. godine

Grad	Broj turističkih dolazaka (u 1000)	Broj noćenja (u 1000)
Zagreb	1454,0	2638,9
Poreč	570,9	3188,5

Izvor: DZS, 2020.

Tablica prikazuje ukupan broj turističkih dolazaka i ostvarenih turističkih noćenja u Zagrebu i Poreču 2019. godine.

Zašto Zagreb ima veći broj turističkih dolazaka, a Poreč veći broj ostvarenih noćenja?
Objasnite jednom rečenicom.

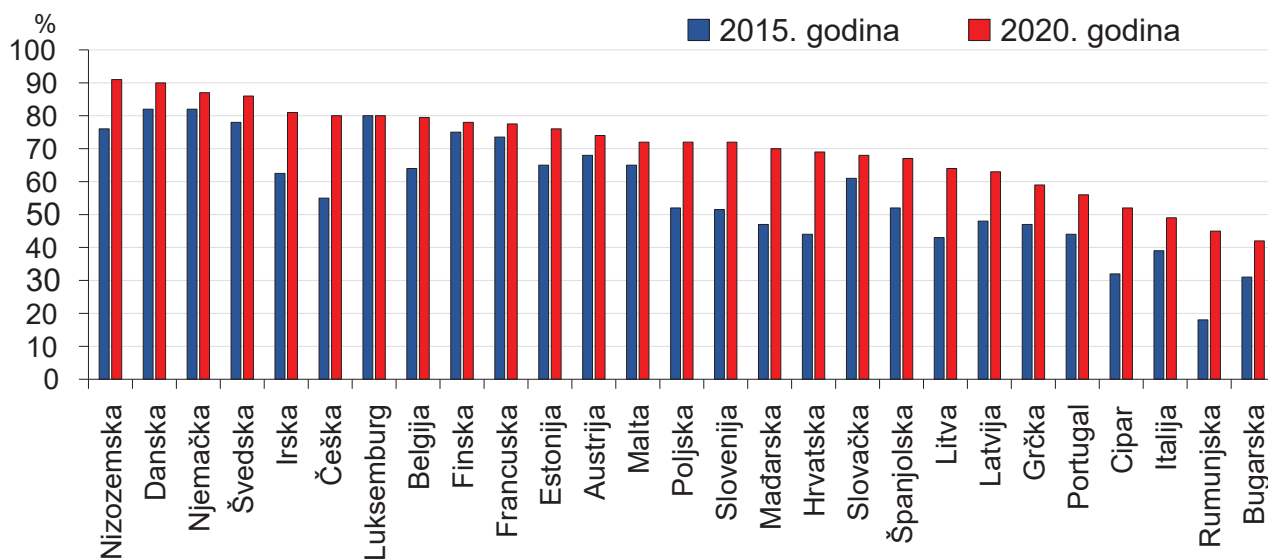

(1 bod)

Geografija

34. Pozorno promotrite priloženi dijagram.

Dijagram prikazuje udjele korisnika interneta u svrhu narudžbe roba ili usluga za privatnu upotrebu u državama Europske unije 2015. i 2020. godine.

Koja su imena triju članica Europske unije s ostvarenim najvećim relativnim porastom internetske trgovine?

(1 bod)

35. Pozorno pročitaj priloženi tekst.

Legendom narod tumači i nastanak planine pored Ogulina, davno kada su na Zemlji živjeli bogovi i divovi. Bogovi su svu hranu i piće zadržavali samo za sebe. To je kod divova izazvalo nezadovoljstvo, a jedan od njih zaratio je s bogom Volosom koji je čarobnim mačem skamenio sve što poželi. Na mjestu gdje se danas prostire planina, bog Volos je ipak skamenio diva koji se zarekao da će se jednoga dana probuditi.

Legenda kaže da kada oko planine sijevaju munje i praskaju gromovi, to vještice pozivaju na sijelo na vrhu. Ova 1180 metara visoka planina ujedno je i zaštićeni geolokalitet.

Koje je ime te planine?

(1 bod)

36. Pozorno promotrite priloženu fotografiju.

Objasnite jednom rečenicom osnovnu prednost taksija prikazanoga na fotografiji.

(1 bod)

Geografija

37. Pozorno pročitajte priloženi tekst.

UNESCO je od Republike Hrvatske zatražio da do 1. veljače 2018. godine preda izvješće o stanju u NP *Plitvička jezera*. Monitoring misija UNESCO-a bila je u Republici Hrvatskoj u siječnju 2017. godine kako bi sagledala stanje u NP *Plitvička jezera* s obzirom na prijetnju da se to zaštićeno područje isključi s UNESCO-ova Popisa svjetske prirodne baštine. U izvještaju je misija dala desetak detaljnih preporuka, a najavljeno je da će se 2018. godine na sjednici UNESCO-a razmotriti napreduje li Republika Hrvatska u preporukama koje joj je dao UNESCO.

Predložite dvije mjere za očuvanje održivoga turizma na prostoru NP *Plitvička jezera* u budućnosti.

(1 bod)

38. Pozorno promotrite priloženu tablicu.

Tab. 5. Pet vodećih izvoznika pšenice u svijetu 2019. godine

Država	Izvoz (mil. USD)	Izvoz (mil. tona)
Ruska Federacija	8400	35,8
Kanada	5700	22,1
SAD	5500	27,3
Francuska	4100	15,2
Australija	3100	22,0

Koja su imena dviju država s najvećom zaradom po toni izvezene pšenice?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite samo na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

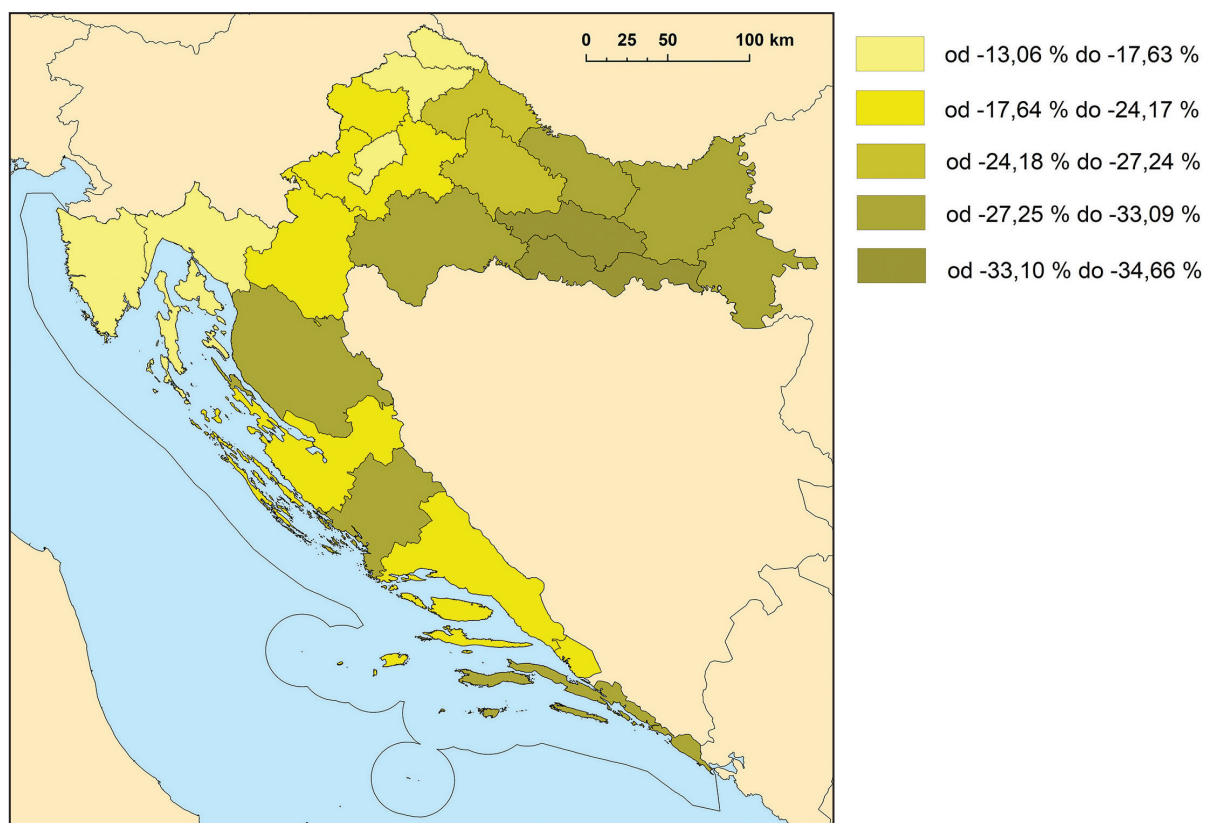
Točan odgovor donosi jedan, dva ili tri boda.

Geografija

39. Pozorno promotrite priloženu tablicu i geografsku kartu.

Tab. 6. Broj stanovnika te broj i koeficijent odseljenih u županijama Istočne Hrvatske

Županija	Broj stanovnika 2011. godine	Odseljeni 2016. – 2018.	Koeficijent odseljenih
Virovitičko-podravska	84 836	3272	4755,6
Požeško-slavonska	78 034	3974	6279,4
Brodsko-posavska	158 575	7737	6016,1
Osječko-baranjska	305 032	12 363	4997,5
Vukovarsko-srijemska	179 521	10 855	7455,7
Ukupno	805 998	38 201	–

Geografska karta prikazuje promjenu broja učenika u srednjim školama po županijama Republike Hrvatske od 2011. do 2019. godine. Slavonske županije među vodećima su u Republici Hrvatskoj po broju odseljenoga stanovništva. Na primjeru triju slavonskih županija usporedite stanje prema broju odseljenih i objasnite povezanost s padom broja učenika u srednjim školama.

[illegible]

(3 boda)

Geografija

40. Pozorno pročítajte priloženi tekst.

Republika Hrvatska ranjiva je od poplava, a procjenjuje se da poplave ugrožavaju 15 % površine državnoga teritorija. Više je uzroka nastanka prirodnih poplava i poplava nastalih ljudskim faktorima. U Hrvatskoj su zabilježene riječne, bujične te urbane poplave.

Za svaku od navedenih vrsta poplava navedite mogući pristup u obrani od poplava.

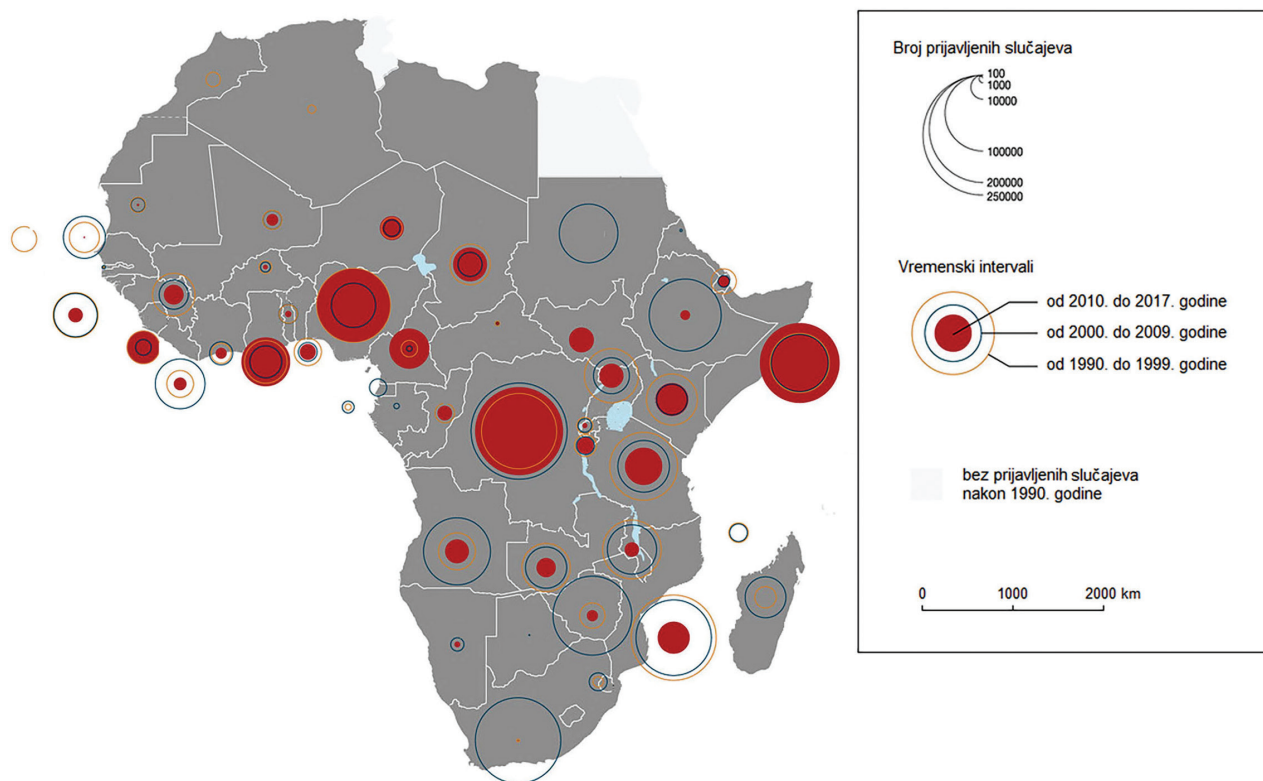
[illegible]

[illegible]

(3 boda)

Geografija

41. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Objasnite utjecaj jednoga prirodnogeografskog i dvaju društvenogeografskih čimbenika na širenje kolere u DR Kongu.

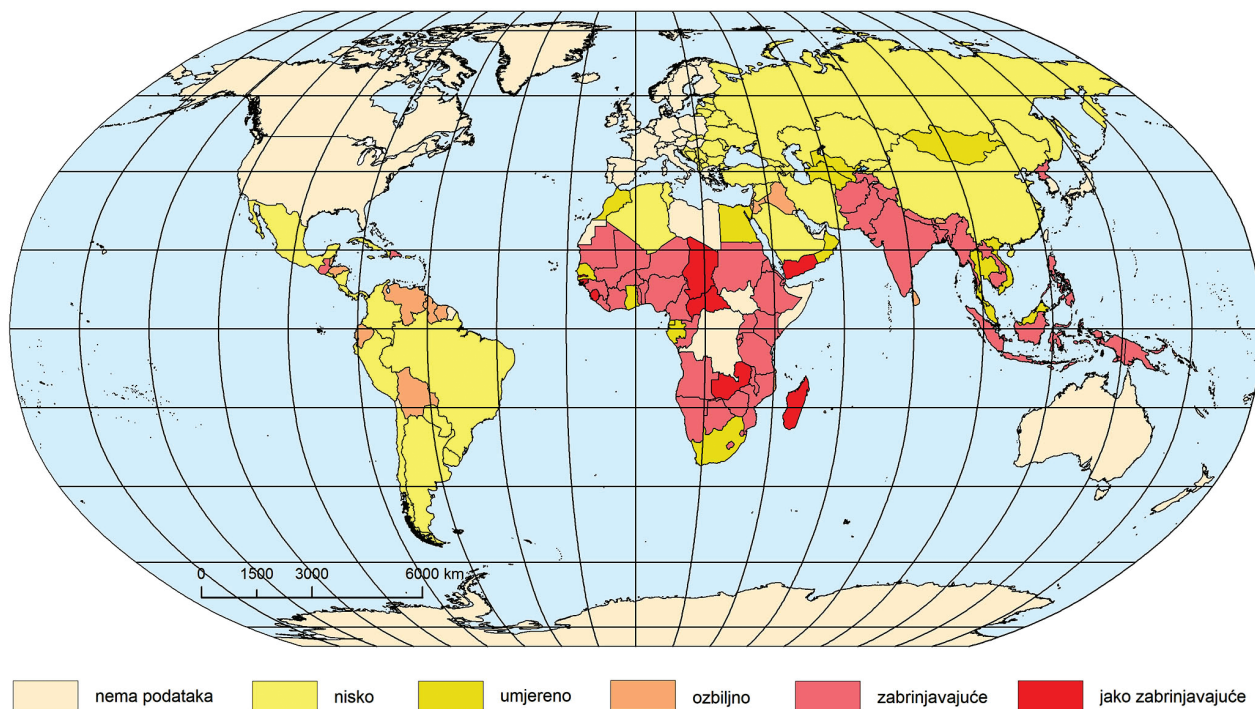
[illegible]

(3 boda)

Geografija

42. Pozorno promotrite priloženu geografsku kartu.

Geografska karta prikazuje države svijeta prema kategorijama globalnoga indeksa gladi 2018. godine. Na primjerima triju država s najvišom kategorijom globalnoga indeksa gladi objasnite mogući način rješavanja problema pothranjenosti i gladi.

[illegible]

(3 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica